

Kritik mot en kriminalvårdsmyndighet för att ha öppnat en postförsändelse adresserad till en anställd personligen

I ett beslut den 11 oktober 2000 anförde *JO Pennlöv* bl.a. följande.

Anmälan

Kriminalvårdaren AA har anfört bl.a. följande. För en tid sedan fick varje tjänsteman vid kriminalvårdsanstalten Skogome ett brev och i brevet bifogades en fullmakt där tjänstemannen skulle ge registrator tillåtelse att öppna brev ställda till enskild tjänsteman vid ”semester eller annan bortovaro”. Han skrev inte på fullmakten. Trots detta verkar det som om myndigheten har öppnat ett brev som var adresserat till honom.

Till anmälan har han bifogat det öppnade kuvertet samt informationsskrivelsen med fullmakt.

Utredning

Efter remiss har Kriminalvårdsmyndigheten Göteborg Hisingen/Förorter, genom rättsvårdsinspektören BB, anfört följande. (I remissvaret nämnd bilaga har utelämnats här.)

AA har anmält Kriminalvårdsmyndigheten Göteborg Hisingen/Förorter för att ha öppnat post ställd till honom personligen. Myndigheten vidgår att brevet öppnades utan AA:s godkännande.

Anstalten Skogome upprättade en rutin med innebörd att all inkommande post ställd till anstalten eller anställda skulle öppnas av registratorn. Rutinen var föranledd av att även personadresserade försändelser visade sig innehålla myndighetspost som p.g.a. vidarebefordran i oöppnat skick inte diariefördes med följdverkningar bl.a. avseende handläggning av ärenden.

Av Kriminalvårdsstyrelsens (KVS) arkivhandbok framgår att personadresserad post skall vidarebefordras till den anställde i oöppnat skick (s. 28 bifogas). Skulle personen ifråga inte vara i tjänst kan anstalten öppna sådana försändelser under förutsättning att fullmakt har undertecknats. Anstalten Skogome har ändrat tidigare postöppningsrutin och tillämpar nu den policy KVS fastställt. Kriminalvårdsmyndigheten har med beaktande därav beslutat att f.n. inte vidta ytterligare åtgärder med anledning av det AA anfört.

Kriminalvårdsmyndigheten efterfrågar ett principiellt klargörande från JO om det är möjligt att post som inkommer till en myndighet kan vara personadresserad med

följd att försändelsen skall vidarebefordras till den anställde i öppnat skick. En sådan ordning förutsätter att den anställde omgående lämnar sådana försändelser till registratorn om de innehåller myndighetspost. Det finns därmed risk för att viktiga handlingar inte diarieförs och att åtgärder inte vidtas i rätt tid. Vidare riskerar post bli liggande om den anställde inte undertecknar en fullmakt som ger myndigheten rätt att öppna personadresserad post vid semester eller annan frånvaro.

AA har yttrat sig över remissvaret.

Bedömning

Enligt 2 kap. 6 § regeringsformen (RF) är varje medborgare gentemot det allmänna skyddad mot bl.a. undersökning av brev eller annan förtrolig försändelse. Av samma kapitel:s tolfte paragraf framgår att denna rättighet under vissa förutsättningar får begränsas genom lag. Denna möjlighet har utnyttjats i lagen (1974:203) om kriminalvård i anstalt såvitt avser granskning av intagnas brev eller andra försändelser. Däremot finns inget motsvarande stöd i lag för undersökning av försändelser adresserade till anställda vid en kriminalvårdsmyndighet. Det finns därför ingen laglig möjlighet för myndigheten att öppna de anställdas post om de inte dessförinnan givit sitt medgivande till det.

För att komma till rätta med de olägenheter det kan innebära när post till myndigheten blir liggande oöppnad under anställdas frånvaro är det lämpligt att de anställda ger fullmakt till någon annan vid myndigheten att öppna post adresserad till dem vid deras frånvaro. Det är dock inte möjligt att, som gjorts enligt det informationsmaterial som bifogats anmälan till JO, kräva att samtliga anställda vid anstalten skall ge fullmakt till registrator och någon annan att öppna den personadresserade posten. För det fall en anställd väljer att inte utfärda en sådan fullmakt gäller huvudregeln, dvs. grundlagsskyddet för förtrolig kommunikation. Om det kan misstänkas att personadresserad post innehåller myndighetspost kan myndigheten dock inte utan åtgärd låta posten bli liggande oöppnad tills den anställde åter är i tjänst. De åtgärder som då ligger nära till hands är att i det enskilda fallet inhämta medgivande att öppna posten eller att återinkalla tjänstemannen i tjänst.

Myndigheten har vidgått att ett brev ställt till AA öppnades utan hans godkännande. Vidare framgår av remissvaret att anstaltens registrator tidigare rutinmässigt öppnade all inkommande post ställd till anstalten eller dess anställda. Av den blankett för fullmakt som bifogats anmälan framgår att fullmakten endast avsåg öppnande av brev vid den anställdes frånvaro. Det var således även felaktigt att rutinmässigt öppna försändelser ställda till de anställda. Mot bakgrund av att anstalten ändrat sina postöppningsrutiner och numera följer de föreskrifter som framgår av KVS:s arkivhandbok saknas anledning för mig att vidta någon ytterligare åtgärd.